

THE EUROZONE – A SUCCESS OR A FAILURE?

Velina Mindizova

University of economics- Varna, Bulgaria velinavenelinova@gmail.com

Abstract: There are many discussions whether the euro is a success or a failure. Where do all the problems stem from? Since its introduction 15 years ago, the euro has been relatively stable and avoided the turbulence on currency markets. Most economists agree that it is not the currency to blame for the financial problems in several Eurozone countries. The problems there are homemade and date back years before the introduction of the euro. In fact, the euro creates an opportunity for better economic and political stability of all the countries part of the Eurozone. It also aims peaceful coexistence and prosperity. Nevertheless, these goals are now more distant than in the beginning of the creation of the Eurozone. The answers as to why the Eurozone is not doing as well as it was first thought to be are many. There are several countries part of the Euro zone refusing to accept the euro as their official currency and they may be right to refuse such an opportunity. Ensuring that a single currency will work over a region as big and diverse as Europe is not an easy task. The creation of the European Central Bank and its focus on the interest rate, rather than on unemployment and stability much like in the US and the Fed, has not been the most successful idea for economic success. The belief was that if the ECB would ensure low inflation rates, markets would thrive. Such market fundamentalism has been discredited, but in the heart of the Eurozone and the European Union – Germany, it continues to flourish. Although Germany is the country with the best economic performance, it is talked about as a “success” only when compared to other countries from the Eurozone. How long will the 19 different countries part of this “marriage” called the Eurozone last together? The cost of dissolution may be very high and will do fatal damage to the EU. However, all hope is not lost. The Eurozone has brought many upsides to the overall EU economy. Financial markets have increased and have become more efficient thanks to the euro removing barriers to cross-border trading. Moreover, the shared currency creates a sense of trust among users and it is widely accepted among people. The introduction of a single monetary policy has helped against crises in financial markets. The Eurozone is a relatively new concept and in spite of that, it has already created conditions for sustainable economic growth and employment. Furthermore, the low interest rates make investments easier and it make it cheaper to borrow. The euro has become one of the reserved currencies and one of the most-held currencies in the world after the US dollar. In order to survive in the future, however, the Eurozone needs to overcome its structural problems. The issues have been clarified and solutions need to be drawn up soon.

Keywords: Eurozone, European Union, economy

ЕВРОЗОНАТА – УСПЕХ ИЛИ ПРОВАЛ?

Велина Миндизова

Икономически университет – Варна, България velinavenelinova@gmail.com

Резюме: Има много дискусии дали еврото е успех или провал. Откъде произтичат всички проблеми? Още от въвеждането си преди 15 години, еврото продължава да е относително стабилно и да избягва сътресенията на валутните пазари. Повечето икономисти са съгласни, че не валутата е виновна за финансовите проблеми в няколко от държавите от еврозоната. Проблемите там съществуват години преди въвеждането на еврото. Всъщност, еврото създава възможност за по-добра икономическа и политическа стабилност на всички страни, които са част от еврозоната. То също така цели мирно съвместно съществуване и просперитет. Въпреки това, тези цели сега са по-далечни, отколкото в началото на създаването на еврозоната. Причините, поради които Еврозоната не сеправя така добре, както преди се смяташе, че ще бъде, са много. Има няколко държави, част от еврозоната, които отказват да приемат еврото като официална валута и може би са прави, отказвайки подобна възможност. Гарантирането, че единната валута ще работи в регион толкова голям и разнообразен като Европа, не е лесна задача. Създаването на Европейската централна банка и нейното съсредоточаване върху ниския лихвения процент, а не върху безработицата и стабилността, на което обръщат внимание САЩ и Федералният резерв, не е най-успешната идея за икономически успех. Много икономисти са на мнение, че ако ЕЦБ осигури ниски нива на инфлация, пазарите ще процъфтяват. Този пазарен фундаментализъм е дискредитиран сега, но в сърцето на еврозоната и Европейския съюз - Германия, той продължава да съществува. Въпреки че Германия е страната с най-добър икономически растеж спрямо страните в Европейския съюз, за нея се говори като за "успешна" само в сравнение с други страни от еврозоната.

Колко дълго тези 19 различни държави, част от този "брак", наречен еврозона, ще успеят да се задържат заедно? Цената на разпадане може да бъде много висока и ще нанесе огромни щети на ЕС. Но не всяка надежда е изгубена. Еврозоната се отразява много положително на цялостната икономика на ЕС. Финансовите пазари се увеличават и стават по-ефективни, благодарение на еврото, което премахва много пречки по пътя на трансграничната търговия. Освен това, единната валута създава чувство на доверие сред потребителите и е широко приета сред хората. Въвеждането на единна парична политика помага срещу кризата на финансовите пазари. Еврозоната е сравнително нова концепция и въпреки това вече създава условия за устойчив икономически растеж и заетост. Освен това, ниските лихвени проценти улесняват инвестициите и заемите. Еврото стана резервна валута и е една от най-търгуваните валути в света след американския долар. За да оцелее в бъдеще, обаче, еврозоната трябва да преодолее своите структурни проблеми. Проблемите са изяснени и скоро трябва да бъдат изготвени решения.

Ключови думи: еврозона, Европейски съюз, икономика

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Еврозоната започва своето съществуване още през 1999г., когато единадесет страни (Австрия, Белгия, Финландия, Франция, Германия, Ирландия, Италия, Люксембург, Холандия, Португалия и Испания) покриват Маастрихтските критерии, позволявайки им да приемат еврото като своя официална валута. Първоначално то е въведено като валута за електронни разплащания. Това включва кредитни и дебитни карти, заеми и за счетоводни цели. По време на тази първоначална фаза старите валути са използвани само в брой. Самото евро обаче влиза в употреба като действителна физическа валута на 1^{ви} януари, 2002 г., заменяйки всички национални валути на съответните страни. От тогава до сега още осем страни са се присъединили към еврозоната. Налагането на еврото като единна валута създава много предимства. В глобален мащаб еврото дава тласък на един по-влиятелен Европейски съюз, тъй като еврото е втората най-важна интернационална валута след американския долар. Това е едно от най-видните доказателства за европейска интеграция. Ползите от това са много, но съществуват и съществени проблеми.

2. НЕДОСТАТЪЦИ НА ЕВРОЗОНАТА

Как трябва да се оценява еврото? Чисто от факта, че е оцеляло до сега? Или от факта, че се е превърнало в значима международна резервна валута? Подобно на долара, еврото се управлява от една централна банка - Европейската централна банка. Но валутата се ползва от 19 отделни държави-членки на еврозоната. Това усложнява нейното управление. Всяка държава определя собствена фискална политика, която оказва влияние върху стойността на еврото. Някои държави не са склонни да се откажат от властта над своята парична и фискална политика, когато се присъединят към еврозоната. Това е така, защото приемането на еврото означава, че страните също губят способността да отпечатват своята валута. Тази способност им позволява да контролират инфлацията чрез повишаване на лихвените проценти или ограничаване на паричното предлагане. Те трябва да поддържат годишния си бюджетен дефицит под 3% от брутният си вътрешен продукт. Съотношението дълг към БВП трябва да е по-малко от 60%. Много страни просто не успяват да намалят достатъчно разходите, за да изпълнят тези критерии.

Еврозоната е пълна с недостатъци още от самото си създаване. Структурата на еврозоната - правилата, подзаконовите актове и институциите, които я управляват - е виновна за лошото представяне на региона, включително за неговите многобройни кризи. Силата на Европа е в разнообразието. Но, за да може единна валута да заработи в регион с огромно икономическо и политическо разнообразие, се изискват много усилия.

Единната валута води до фиксиран обменен курс между страните и един-единствен лихвен процент. Трябва да има редица институции, които да могат да помагат на онези държави, за които тези единни политики не са добре пригодени. Създаването на единна валута, без да създава набор от институции, които да дават възможност на европейското многообразие от държави да функционира ефективно, води до доста проблеми след себе си. В еврозоната са изградени някои идеи за това, което е необходимо за икономически успех - например, че централната банка трябва да се съсредоточи върху инфлацията, за разлика от указанията на Федералния резерв в САЩ, които включват безработица, растеж и стабилност. Не само, че еврозоната не е приспособена за икономическото разнообразие на Европа; структурата на еврозоната, нейните правила и разпоредби не са предназначени да насърчават растежа, заетостта и стабилността. Основателите на еврото са имали вяра в пазарите, но са нямали представа за ограниченията на пазарите и за това, което е било необходимо, за да ги накарат да работят. Пазарните фундаменталисти са смятали, например, че ако правителството гарантира, че инфлацията е ниска и стабилна, пазарите ще осигурят растеж и просперитет за всички. Докато в по-голямата част от световния пазар фундаментализмът е отхвърлен, особено след финансовата криза през 2008 г., тези вярвания оцеляват и процъфтяват в доминиращата власт на еврозоната - Германия. Тези вярвания съществуват с

такова убеждение и сигурност, имунизирани срещу нови противоречиви доказателства, че са се превърнали в идеология. Икономиката на Германия се е увеличила с 6,8% от 2007 г. насам, но със среден темп на растеж от само 0,8% годишно - брой, който при нормални обстоятелства ще се счита за близо до провал (за сравнение, темпът на растеж в САЩ за същия период е средно 1,2%).

Може би е нормално лидерите на еврозоната да искат да обвиняват жертвата - да обвиняват държавите в рецесия или депресия- за това състояние на нещата. Те не искат да обвиняват себе си и големите институции, които те са помогнали да създадат и които те сега оглавяват. Но обвиняването на жертвата няма да реши проблема с еврото и в голяма степен е несправедливо. Фокусът на такива нападки най-често е Гърция, Гръцкото правителство изразходва твърде много заеми; обикновените гърци страдат от строгите мерки и налагането на такива строги мерки е недемократично; богатите гърци не плащат своите данъци; основните бенефициенти на помощните средства от ЕС са банките, които отпускат пари безразсъдно. В резултат, Гърция изпада в несъстоятелност и не може да покрива заемите си.

Трудно е да се припише всичко това на еврото, така че за по-ясна представа за проблемите, причинени от единната валута, можем по-добре да погледнем към далечния север на Европа. Финландия може да бъде най-ясният пример за страна, отслабена от приемането на еврото. За финландците, както за всички останали, единната валута отне двата основни парични инструмента, които една страна може да използва за управление на икономиката си. Първият е да се намалят лихвените проценти, за да се стимулира търсенето (в крайна сметка ЕЦБ направи това - всъщност сега плаща негативни лихвени проценти, исторически безпрецедентен акт). Вторият е да се намали стойността на валутата, за да се стимулира износа. Благодарение на еврото, ЕЦБ сега контролира и двата инструмента. Последствията - финландската икономика се сви с 8% - повече, отколкото по време на Голямата депресия.

Въпреки всичко, макар че има много причини за песимизъм, по-важни са тези за оптимизъм: множество хора в цяла Европа все още продължават да вярват в европейския проект и еврозоната, че дори в страни, където има всички причини за отчаяние, все още има надежда - ЕС може и ще бъде реформиран.

3. ПОЛЗИ ОТ ЕВРОЗОНАТА

Ползите от членството в еврозоната могат да се разгледат от две гледни точки: от гледна точка на отделните държави и от гледна точка на еврозоната като цяло. Процесът на конвергенция за влизане в еврозоната има за цел да гарантира, че участието в еврозоната е от полза и за двете. Започвайки с еврозоната, паричният съюз представлява завършването на вътрешния пазар в ЕС, като осигурява пълна прозрачност на цените и разходите за единния пазар на стоки, услуги, труд и капитал. Еврото донася стабилност на обменния курс, подкрепя търговията и позволява икономии от мащаба, като по този начин осигурява условия за по-ефективно разпределение на ресурсите. Единната европейска валута стимулира търговските дейности и свободното движение на капитали, стоки и хора. Преди еврозоната, националните икономики на държавите-членки на Европейския съюз са страдали от колебания на местните валути в общия пазар. Обменният курс на еврото не осигурява пълна защита от колебанията на валутите като цяло, но осигурява предвидимост и обединява средствата за обмен във всички страни от еврозоната. За обикновения гражданин най-забележителното предимство е, разбира се, че вече не трябва да се обменят валути при пътуване в рамките на еврозоната. Освен това еврото допринася за парична стабилност с ниска инфлация и понижаване на дългосрочните лихвени проценти. Въпреки значителните икономически сътресения през годините, дължащи се например на цените на петрола и развитието на финансовите пазари, инфлацията остава тясно свързана с ценовата стабилност, определена от ЕЦБ. Ценовата стабилност, ниските инфлационни очаквания и ниските дългосрочни лихвени проценти са основни цели на паричната политика.

Основната полза от еврото за отделните страни, особено за малките и отворените икономики, е свързана с нейния потенциал за насърчаване на търговията. Чрез премахването на променливостта на обменните курсове и осигуряването на пълна прозрачност на цените значително се увеличават силите, които водят до трансгранична икономическа дейност. Търговската интеграция се е увеличила бързо сред страните, които са въвели еврото, със значително увеличение на търговията в рамките на еврозоната и на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ). Същевременно увеличаването на търговията с останалата част от света е дори по-голямо от увеличението на търговията в рамките на еврозоната, показвайки ни, че еврозоната е отворена зона. От 1999 до 2006 г. износа и вноса на стоки извън еврозоната нарастват до 33% от БВП на еврозоната, от около 24%. По-силният растеж на търговията извън еврозоната се дължи основно на устойчивия растеж на световния БВП, увеличаването на глобалната търговска интеграция и значителното нарастване на търговията с Китай, нововъзникващите пазари в Азия и новите държави-членки на ЕС.

Не на последно място, фактор, който може да бъде особено важен за малките отворени икономики, е, че приемането на еврото може да осигури по-голяма защита срещу международните финансови безредици.

Такива смущения често имат непропорционален ефект върху по-малките икономики, което повишава риска от външни шокове. Накратко, въвеждането на еврото продължава да бъде голям успех, което показва, че яснотата на визията, основана на стабилни икономически аргументи и решително планиране и прилагане, може да доведе до важни резултати при адаптирането на нашите икономики към бъдещите глобални предизвикателства.

4. БЪДЕЩИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Ясно е, че в рамките на ЕС бе постигнат голям напредък за намиране на успешна институционална рамка за макроикономическа стабилност и устойчивост. Икономическата перспектива на Евророната за 2018 г. е на стабилна основа в следващата година, като в съседство се развиват пазарите на трудова заетост и благоприятните финансови условия, които трябва да продължат да подкрепят растежа. Прогнозите за БВП са се повишили за 13 държави, включително Франция, Германия и Италия. Латвия, Люксембург и Малта се очаква да бъдат най-бързо развиващите се икономики в еврозоната през следващата година, като се увеличават с темпове от над 3.6%. И обратно, Италия ще бъде най-бавно развиващата се икономика в региона, с прогноза от 1,3%. Редица държави - включително Полша - все още се борят с намирането на устойчив път за публични финанси. Тези предизвикателства са още по-остри, ако вземем предвид предизвикателството на застаряващото население, което много скоро ще започне да разчита на този тип финанси. Това следователно остава ключов приоритет в много страни.

От друга страна, можем да видим, че натискът от глобализацията и технологичните промени ни кара да мислим твърдо за дългосрочната конкурентоспособност на икономиките. Въпреки че през последните години има оживен дебат относно причините за относително ниското равнище на растеж на производителността в еврозоната, средствата за защита все още не са лесни за формулиране. За много от новите държави-членки на ЕС този въпрос е от особена важност, особено предвид факта, че печалбите, реализирани от ниска начална позиция – такива, произтичащи от подобряването на технологиите и качеството на продуктите чрез приватизация, реструктуриране и приток на ПЧИ – няма да бъде лесно да се поддържа с течение на времето. Поради това могат да бъдат необходими по-сложни мерки, за да се постигне нова вълна от реструктуриране и технологичен напредък, за да се поддържат конкурентните икономики. В това начинание, въпроси като добро корпоративно управление, ефективна конкуренция, научноизследователска и развойна дейност и образователни политики ще са от нарастващо значение.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Постигнат е значителен напредък по отношение на много въпроси и проблеми в еврозоната, но са необходими допълнителни усилия с оглед на бъдещото членство в еврозоната на отделните страни, както по отношение на успешната подготовка, така и на успешното участие. Освен това стъпките към по-гъвкава цялостна вътрешна икономика със стабилна макроикономическа рамка сами по себе си ще допринесат за бърз процес на догонване и подобряване на жизнения стандарт. По този начин може да се създаде един успешен план за създаване на истински споделен просперитет: предизвикателството е да се поучим от миналото, за да създадем тази нова икономика и политика на бъдещето.

ЛИТЕРАТУРА

- [1]. Retrieved November 27th, 2017, from https://europa.eu/european-union/about-eu/money/euro_en
- [2]. Retrieved November 27th, 2017, from The euro - European Union - European Commission
- [3]. Retrieved November 27th, 2017, from <https://www.thebalance.com/what-is-the-euro-3305928>
- [4]. Retrieved November 27th, 2017, from <https://www.newyorker.com/magazine/2016/10/24/the-failure-of-the-euro>
- [5]. Retrieved November 27th, 2017, from <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2007/html/sp071126.en.html>